

MÒDUL 9B · ESTUDIS DE DONES, GÈNERE I CIUTADANIA PLA DOCENT ON LINE

MATÈRIA 1: FONAMENTS DE L'ANÀLISI FEMINISTA

ASSIGNATURA: TEORIA FEMINISTA I

CODI: 569013

SEMESTRE: 1

CRÈDITS: 5 crèdits ECTS

1. Competències

L'assignatura està pensada per tal que l'alumnat s'iniciï en la teoria feminista i conegui els conceptes teòrics fonamentals que s'han elaborat i utilitzat des del feminisme il·lustrat fins al feminisme radical i marxista. Ofereix:

- a) Una perspectiva teòrica que resulta necessària per a entendre i analitzar l'evolució de l'epistemologia i els moviments feministes.
- b) El coneixement crític de conceptes fonamentals.
- c) Les eines teòriques i metodològiques que serveixen per a abordar l'estudi d'altres àmbits dels estudis de gènere.
- d) Una perspectiva teòrica sòlida que permeti comprendre d'una manera formada, argumentada i complexa les aportacions del feminisme.

2. Objectius

2.1. Coneixements

- Definició i caracterització del concepte teoria feminista.
- Fonamentació teòrica i estat de la qüestió de la vindicació i conceptes associats, com el contracte sexual, en els segles XVIII fins a l'actualitat.
- Fonamentació teòrica, orígens i estat de la qüestió del concepte de patriarcat.

2.2. Habilitats, destreses

- Ser capaç/a d'analitzar un text de teoria o pensament.
- Ser capaç/a d'aportar una visió crítica a una exposició teòrica d'altri.
- Ser capaç/a d'exposar per escrit un raonament teòric personal.

2.3. Actituds, valors i normes

- Aprendre/practicar el treball en grup.
- Tenir una actitud oberta al diàleg amb persones que mantenen posicions teòriques diferents a la pròpia.
- Respectar l'opinió aliena i defensar la pròpia amb argumentacions raonades.

3. Temari

3.1. Història de la teoria feminista.

1.- Teoria feminista i teoria crítica. El paradigma feminista en el pensament filosòfic i en el pensament social i polític. El feminisme com a tradició intel·lectual i com a moviment social.

2.- SEGLE XVIII: Il·lustració i Modernitat. Il·lustració patriarcal i Il·lustració feminista. El paradigma de la igualtat i l'origen de la democràcia moderna. El contracte sexual i l'origen del patriarcat contemporani. Les obres de François Poullain de la Barre i de Mary Wollstonecraft. La vindicació feminista.

3.- SEGLE XIX: El moviment sufragista i l'ampliació de la democràcia. La conquesta de drets civils i drets polítics. El moviment feminista com moviment de masses. El vot a EEUU i Europa. John Stuart Mill i *La subjecció de la dona*.

4.- SEGLE XX: El feminisme filosòfic de Simone de Beauvoir i *El segon sexe*: una proposta radical d'igualtat. El feminisme liberal de Betty Friedan i *La mística de la feminitat*.

5.- El feminisme radical dels anys setanta: maig del seixanta vuit europeu i la nova esquerra d'Estats Units. *La política sexual* de Kate

Millett i el concepte de patriarcat. *La dialèctica del sexe* de Shulamith Firestone i les modulacions en clau feminista del freud-marxisme. La tirania de la manca d'estructures del moviment feminista: Jo Freeman.

6.- Els feminismes de la igualtat i els feminismes de la diferència. El feminisme postmodern i la reconstrucció del subjecte polític feminista.

7.- Feminisme, multiculturalisme i globalització. Neoliberalisme i feminització de la pobresa. Feminisme, desenvolupament humà i polítiques públiques. Democràcia paritària i polítiques de la vindicació.

3.2. La teoria feminista materialista i la teoria feminista psicoanalítica.

1.- Feminisme materialista: condicions materials de la desigualtat de les dones.

- Característiques de la perspectiva materialista: Teoria del valor.

Classes socials. Relacions entre estructura i infraestructura.

L'exploació i l'acumulació. L'alienació.

- El mode de producció patriarcal: Delphy.

- Relacions entre patriarcat i capitalisme: Feminisme socialista.

Feminisme marxista.

2.- Feminisme psicoanalític: condicions psíquiques de la desigualtat de les dones.

- Característiques de la perspectiva psicoanalítica: Estructura de l'aparell psíquic. Característiques de les pulsions. Identificació i elecció d'objecte. Desenvolupament de la sexualitat.

- Primeres aproximacions feministes: Mitchell.

- Psicoanàlisi relacional: Chodorow i Benjamin.

4. Dedicació

Hores totals de dedicació a l'assignatura (5 crèdits): 125 hores

El còmput de 125 hores de dedicació inclou intervencions en els fòrums, preparació de treballs i activitats requerides per l'avaluació.

5. Metodologia

Es fomentarà la interactivitat entre professorat i alumnat a través del campus virtual. Dita interactivitat s'assegura a través de distintes eines disponibles a la web del campus. L'instrument bàsic són els fòrums, eina indispensable de l'ensenyament online. Els fòrums son necessaris per al bon funcionament de la docència online essent un espai de debat i de formulació de preguntes i dubtes. Es responsabilitat del professorat activar els fòrums i és responsabilitat de l'alumnat participar activament en tots i cada un dels fòrums oberts pel professorat.

Guies de lectura presentades pel professorat a través del fòrum de l'assignatura i realitzades pels alumnes.

Tutories individuals i/o col·lectives, si s'escau, per tal d'orientar les guies de lectura i el treball de l'alumne.

Tots els materials necessaris per desenvolupar les diverses activitats estaran indicats o ubicats al campus virtual de l'assignatura.

6. Tutories

Les tutories s'establiran en el programa de l'assignatura.

7. Avaluació

Segons la normativa vigent, el sistema d'avaluació es basa en l'avaluació continuada.

Tot l'alumnat haurà d'entregar les activitats vinculades a QUATRE TEMES respectant els dies establerts per cadascun d'ells. No s'acceptaran entregues en dates posteriors. Tota activitat en la que el professor pugui advertir que hi ha hagut alguna modalitat de còpia o plagi serà valorada amb un 0.

Els 4 temes es desenvolupen a partir d'una guia de treball que inclou les

pautes per a la realització del treball analític i dels exercicis (fòrum) i una bibliografia orientativa. La nota final del curs s'obtindrà seguint el model estàndard de suma de notes amb base a 100. Cada tema equival a 25 punts de la puntuació final (25 punts x 4 temes = 100). L'assaig acadèmic requerit per cada tema comptarà un 75% dels 25 punts i els exercicis de cada tema sumen el 25% restant.

Els assajos acadèmics a partir de les lectures obligatòries s'avaluaran de 0 a 10. Els exercicis (el 25% de la nota per tema) serviran per modular la nota del treball (75%). La nota final del curs serà la mitjana de les 4 notes obtingudes a cadascun dels temes.

Avaluació única:

D'acord amb les normes del màster, existeix una data límit -la mateixa per a totes les assignatures- per a la sol·licitud d'avaluació única. L'alumne/a ha de sol·licitar-la en els 20 dies següents a l'inici del quadrimestre. La informació i el formulari el podrà trobar l'alumnat a la web del màster.

L'avaluació única consistirà en la realització de les activitats dels 4 temes, en un únic dia, al final del curs.

Reavaluació

En cas de suspendre l'assignatura, l'alumnat pot optar a reavaluació, segons ho estableix la normativa UB. La Facultat de Geografia i Història de la UB fixa les dates de dita reavaluació.

8. Bibliografia general

AMORÓS, CELIA, *Mujeres e imaginarios de la globalización. Reflexiones para una agenda teórica global del feminismo*, Rosario, Ed. Homo Sapiens, 2008.

AMORÓS, CELIA y DE MIGUEL, A., *Teoría feminista: de la Ilustración a la globalización*, volúmenes 1, 2 y 3, Madrid, Minerva Ediciones, 2005.

AMORÓS, CELIA (directora), *Diez palabras clave sobre Mujer*, Pamplona, Editorial Verbo Divino, 1995.

AMORÓS, CELIA, *Tiempo de feminismo. Sobre feminismo, proyecto ilustrado y posmodernidad*, Cátedra (Feminismos), Madrid 1997.

BEAUVOIR, SIMONE, *El segundo sexo*, Buenos Aires, Siglo Veinte, 1968.

BENHABIB, SEYLA y CORNELL, DRUCILLA, *Teoría feminista y teoría crítica*, Valencia, Alfons el Magnanim, 1990.

BENJAMIN, JESSICA, *Los lazos del amor. Psicoanálisis, feminismo y el problema de la dominación*. Buenos Aires: Paidós, 1996.

BUTLER, JUDITH, *Gender Trouble: Feminism and the Subversión of Identity*, Nueva Cork, Routledge, 1990. Hay traducción en castellano.

CIRILLO, LIDIA, *Mejor huérfanas. Por una crítica feminista al pensamiento de la diferencia*, Madrid, Ed. Anthropos, 2002.

CHODOROW, NANCY, *El ejercicio de la maternidad. Psicoanálisis y sociología de la maternidad y la paternidad en la crianza de los hijos*. Barcelona: Gedisa, 1984.

COBO, ROSA, *Fundamentos del patriarcado moderno. Jean-Jacques Rousseau*, Madrid, Ed. Cátedra, Col. Feminismos, 1996.

DALLA COSTA, MARIAROSA, "Las mujeres y la subversión de la comunidad", en Dalla y James, *El poder de la mujer y la subversión de la comunidad*. Madrid: Siglo XXI, 1975.

DELPHY, CHRISTINE, "El principal enemigo", en *Por un feminismo materialista y otros textos*. Barcelona: edicions de les dones, 1982.

EINSENSTEIN, ZILLAH, (Comp.) *Patriarcado capitalista y feminismo socialista*. México: Siglo XXI, 1980.

FIRESTONE, SHULAMITH, *La dialéctica del sexo*, Barcelona, Kairós, 1976.

FLAX, JANE, *Psicoanálisis y feminismo. Pensamientos fragmentarios*. Madrid: Cátedra, 1995.

FRIEDAN, BETTY, *La mística de la feminidad*, Madrid, Júcar, 1974.

IZQUIERDO, MARÍA JESUS, *El malestar en la desigualdad*, Ed. Cátedra, col. Feminismos, Madrid, 1998.

-, "El vínculo social: una lectura sociológica de Freud", *Papers de Sociologia*. nº 50, 1996.

-, "Sistema sexo-género y valores", en *Género y valores*, Vitoria-Gasteiz, Emakunde, 1995.

MEILLASSOUX, CLAUDE, *Mujeres, graneros y capitales*. México: Siglo XXI, 1.979.

MILLET, KATE, *Política Sexual*, Madrid, Ed. Cátedra, col. Feminismos, 1995.

MITCHELL, JULIET, *Psicoanálisis y feminismo*. Barcelona: Anagrama, 1976.

PATEMAN, CAROLE, *El contrato sexual*, Barcelona, Anthropos, 1995.

POSADA, LUISA, *Sexo y esencia. De esencialismos encubiertos y esencialismos heredados*, Madrid, horas y Horas, 1998.

VALCÁRCEL, AMELIA, *Sexo y Filosofía*, Barcelona, Anthropos, 1991.

WOLLSTONECRAFT, MARY, *Vindicación de los derechos de la mujer*, Madrid, Cátedra, Feminismos, 1994.